

DOI 10.18372/2786-5495.1.20584

УДК 377. 36: 378. 147

Бобкова Інна Аркадіївна

викладач фармацевтичних дисциплін,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж,
м. Житомир, Україна
bobkova.inna@pharm.zt.ua

Бур'янова Вікторія Вікторівна

викладач фармацевтичних дисциплін,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж,
м. Житомир, Україна
burianova.viktoria@pharm.zt.ua

Гончарук Світлана Володимирівна

викладач хімічних дисциплін,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж,
м. Житомир, Україна
honcharuk.svitlana@pharm.zt.ua

Умінська Катерина Анатоліївна

кандидат фармацевтичних наук, викладач фармацевтичних дисциплін,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж,
м. Житомир, Україна
uminska.kateryna@pharm.zt.ua

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ОТРИМАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглядаються різні форми організації самостійної роботи здобувачів освіти під час викладання фахових дисциплін. Аргументовано доцільність використання інтерактивних технологій у

навчальному процесі. Доведено, що самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Ключові слова: навчальний процес, самостійна робота здобувача освіти.

Annotation. The article examines various forms of organizing independent work of students during teaching of professional disciplines. The feasibility of using interactive technologies in the educational process is argued. It has been proven that independent work of students is the main means of mastering educational material in time free from mandatory classes.

Key words: educational process, independent work of the student.

Вступ. Формування самостійної особистості є одним із ключових завдань сучасної професійної освіти. Майбутні фахівці мають бути здатними самостійно вирішувати виробничі завдання, долати труднощі та обґрунтовувати власні дії. Підготовка до цього процесу повинна розпочинатися вже на етапі навчання в коледжі, що передбачає розвиток змістовної, пізнавальної та організаційної самостійності. На нашу думку, удосконалення організації самостійної роботи студентів є одним із ефективних способів досягнення цієї мети.

Мета статті – розглянути особливості організації самостійної роботи здобувачів освіти з використання технологій дистанційного навчання.

Результати дослідження. Спроможність самостійно навчатися стає цінною навичкою в сучасному світі, де знання швидко старіють. Студенти, які звикли працювати самостійно, легше адаптуються до нових вимог і можуть постійно поповнювати свої знання. Участь у самостійній роботі може підвищити мотивацію студентів, оскільки вони більше контролюють свій навчальний процес та відчують власні досягнення. Самостійна робота сприяє свідомому та глибокому засвоєнню знань, формуванню необхідних умінь і навичок відповідно до навчальних програм, розвитку пізнавальних здібностей,

а також навчає здобувачів освіти самоорганізації, прогнозуванню та оцінці результатів власної діяльності, плануванню та коригуванню своїх дій. Крім того, вона є важливим інструментом для формування навичок професійної самоосвіти. Саме активна самостійна робота сприяє розвитку самостійності студентів. Тому повинні бути в межах доступності матеріали, які спрямовують напрямок і особливості виконання цієї роботи в залежності від специфіки дисципліни [2].

Питання самостійної роботи здобувачів освіти достатньо висвітлюються в науковому середовищі. Не викликає сумнівів те, що самостійна робота є основою вищої та передвищої освіти, а також важливою частиною процесу підготовки фахівців. Крім того, навички самостійного засвоєння навчального матеріалу можна успішно використовувати для освоєння нового уміння або вивчення абсолютно нових і цікавих концепцій. Більшість міжнародних наукових публікацій (Mark M. Diacopoulos, Kristen H. Gregory, Angela Branyon, Brandon M. Butler, Julian Kitchen, Amanda Berry) стосуються саме прийомів результативної самостійної роботи вдома тих, хто навчається, починаючи від організації робочого місця і до виконання послідовних дій.

На даному етапі розвитку сучасності інтеграція електронних освітніх ресурсів є невід'ємною частиною освітнього процесу. Що ж вважається електронними освітніми ресурсами? Це будь-які навчальні, наукові та довідкові матеріали у цифровому форматі, розміщені на носіях або в інтернеті, які використовуються для організації та забезпечення освітнього процесу за допомогою електронних пристроїв. Вони включають різноманітні ресурси, такі як електронні підручники, відео уроки, інтерактивні завдання та симуляції, які сприяють модернізації освіти та наданню рівного доступу до знань. Їх спільними характеристиками є:

- цифровий формат (усі матеріали створені в електронній формі);
- навчально-методичне призначення (матеріали доступні для ефективної організації навчального процесу).

Умовно електронні освітні ресурси можна можна об'єднати у такі блоки:

- електронні навчальні видання (електронні підручники, посібники, онлайн-курси лекцій);
- електронні довідкові видання (електронні енциклопедії, словники);
- електронні практичні видання (робочі зошити, методичні рекомендації);
- мультимедійні матеріали (навчальні відео, інтерактивні симуляції);
- інструменти для навчання (онлайн платформи, електронні бібліотеки).

Основною метою електронних освітніх ресурсів є забезпечення здобувача освіти доступними, гнучкими та адаптованими до його індивідуальних потреб матеріалами для самостійного і ефективного навчання.

В сучасній освіті можна використовувати різні онлайн платформи: Всеукраїнська школа онлайн, Prometheus, Ed-Era, iLearn, ICloud, Moodle. Серед цих платформ Moodle відрізняється своєю модульною структурою та потужністю. Тому ми більш детально зупинимось на актуальній в теперішній час темі - використання інструментів системи Moodle для створення дистанційного навчального курсу. Moodle є навчальною платформою, яка об'єднує викладачів, адміністраторів і здобувачів освіти в одну надійну та інтегровану систему для створення персоналізованого навчального середовища. Відомо, що успішність навчання як в дистанційному, так і в очному навчанні значною мірою залежить саме від організації навчального матеріалу. Якщо курс призначений для навчання, тобто для взаємодії викладача та студента, то відповідно і вимоги до організації такого курсу, принципи відбору та організації, структурування матеріалу, забезпечення контролю будуть визначатися особливостями цієї взаємодії [5].

У сучасних умовах модернізації виробництва та освіти впровадження науково-технічних досягнень та новітніх дистанційних технологій у навчанні, тому доступ до матеріалів самостійної роботи здобувачів освіти у закладі

освіти наявний постійно на платформі MOODLE, також матеріали самостійної роботи з активними посиланнями містяться як в робочому зошиті, так і в додаткових матеріалах до підготовки до навчальних занять на Google диску, тому вона активно використовується протягом усього навчального процесу.

Чому Moodle? Moodle використовують більше 200 країн світу, в тому числі і Україна, при чому саме українською мовою і безкоштовно. Платформа Moodle на даний час є найбільш популярною в освітньому просторі України і розроблена для створення онлайн курсів викладачами навчальних закладів. Moodle як модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище об'єднує у собі декілька класів систем: систему управління сайтом (CMS), систему управління навчанням (LMS), віртуальне середовище навчання (VLE). В рамках організації самостійної роботи на даній платформі навчальний матеріал подається за допомогою внутрішніх ресурсів Moodle, що дозволяє реалізувати ознайомлення та вивчення матеріалу студентом у зручний для нього час та полегшує його багаторазове повторення. Крім того, викладач може завантажити різні види завдань: репродуктивного, реконструктивно-варіативного та творчого рівня тощо. У цьому випадку студент може сам обирати рівень завдань, які він виконує, що у подальшому впливає і на його кінцеву оцінку з дисципліни. Платформа Moodle дозволяє створювати різні за змістом і складністю питання самоконтролю або тести. Це дає можливість викладачу отримувати інформацію про типові помилки студентів, прогалини у знаннях, які можна коригувати вже на звичайних заняттях [1; 3].

Для викладачів та науковців, які працюють у закладах вищої та передвищої освіти, актуальними є такі завдання:

- удосконалення організації самостійної навчальної діяльності студентів під час загальноосвітньої та професійної підготовки;
- формування у молоді внутрішньої мотивації до поглиблення та оновлення знань;

- розвиток навичок самостійної роботи у здобувачів освіти; навчання ухваленню рішень, постановці завдань, вибору оптимальних методів і способів розв'язання професійних та життєвих проблем [4].

У навчальному процесі коледжів самостійна робота виконує багато функцій і має комплексний характер.

Навчальна функція передбачає засвоєння студентами нових знань, розвиток умінь і навичок їх самостійного оновлення та творчого застосування, а також оволодіння ефективними методами розумової діяльності та практичного їх використання.

Пізнавальна функція полягає в тому, що під час самостійної роботи студенти не лише закріплюють матеріал, отриманий на аудиторних заняттях, а й розширюють і поглиблюють свої знання, працюючи з різними джерелами інформації та розв'язуючи практичні завдання. Реалізація цієї функції вимагає активної участі студентів у навчальному процесі.

Прогностична функція дає змогу студентам самостійно оцінювати можливі результати роботи та прогнозувати хід її виконання. Це сприяє усвідомленому плануванню навчальної діяльності, а також своєчасному коригуванню власних дій у разі необхідності.

Стимулювальна функція заснована на відчутті особистих досягнень і задоволенні від власної праці, що мотивує студентів до активного навчання. Успішне виконання самостійної роботи підвищує інтерес до предмета та сприяє формуванню внутрішньої мотивації.

Реалізаційна функція сприяє наближенню навчального процесу до майбутньої професійної діяльності. Виконуючи типові практичні завдання, здобувач освіти вже на початкових етапах навчання отримують досвід, необхідний для їхньої майбутньої професії. Належна організація самостійної роботи розвиває навички прийняття рішень, вибору методів і засобів розв'язання виробничих та життєвих завдань.

Діагностична функція самостійної роботи полягає у здійсненні моніторингу знань і вмінь студентів. Результати виконаних завдань дають викладачеві змогу оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу, а кожен студент, працюючи самостійно, отримує можливість об'єктивно оцінити власні знання та навички.

Самоосвітня функція спрямована на розвиток у студентів потреби у самостійному здобутті знань та формування відповідних умінь і навичок. Вона набуває особливої значущості в умовах євроінтеграційних процесів, коли Україна рухається до входження в Європейський простір вищої освіти, визначений Болонською конвенцією, однією з основних ідей якої є принцип «навчання протягом усього життя».

Виховна функція відіграє важливу роль у сучасній системі освіти України, оскільки сприяє формуванню у студентів сучасного світогляду, розвитку їхніх творчих здібностей, навичок наукового пізнання, самоосвіти та самореалізації. Вона також спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних до творчої діяльності та професійного зростання [6].

Самостійна робота студентів передбачає таку форму їх навчальної діяльності, при якій процес набуття знань і формування ключових та професійних компетентностей здійснюється за допомогою свідомих розумових і фізичних дій тих, хто навчається, репродуктивного та творчого характеру під контролем викладача, з необхідною корекцією з його боку, що стосується мети, організації, змісту і результатів роботи.

Основними задачами самостійної роботи студентів в сучасних умовах є:

- засвоєння в повному обсязі освітньої програми;
- послідовне формування навичок ефективної самостійної професійної діяльності, як практичної, так і науково-теоретичної, відповідно до міжнародних стандартів;
- формування мотивації до самоосвіти впродовж усього життя;

- розвиток пізнавальних інтересів і здібностей;
- розвиток критичного мислення;
- розвиток навичок самоорганізації власної діяльності, а також здатності до самоаналізу та самооцінки;
- формування готовності до роботи в умовах жорсткої конкуренції, яка передбачає безперервну самоосвіту та вдосконалення професійних навичок.

Висновки. Таким чином, самостійна робота здобувачів освіти коледжу є формою навчальної діяльності, спрямованою на засвоєння нових знань, розвиток навичок самостійного пізнання та формування практичних умінь, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Вона організовується та спрямовується викладачем, але здійснюється без його безпосередньої участі.

Застосування новітніх інформаційно комунікаційних технологій дає змогу значно покращити ефективність самостійної роботи майбутніх фахівців. Використання дистанційного навчання істотно змінює засоби реалізації самостійної діяльності студентів та їх організаційно-управляючий аспект. Дистанційна самостійна робота є ефективною формою організації навчання студентів.

Список використаних джерел

1. Вільчинська Д.В., Дудчак Т.В. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти за умов дистанційної форми навчання. *The 10th International Scientific and Practical Conference «Science, Innovations and Education: Problems and Prospects» (May 4-6, 2022) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan.* 2022. 624 p.
2. Ісаєва С.Д., Соловей Н.В., Летуновська І.В. Самостійна робота студентів як запорука ефективної організації навчального процесу у вищих закладах освіти. *Грааль науки.* 28 (2023): 385-392.

3. Косяк І.В., Громоздова Л.В., Кашина Г.С. Організації інтерактивної системи управління процесами навчальної діяльності у вищій освіті на базі платформи Moodle. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024.

4. Ніколенко Л.М., Ільченко Л.А. Самостійна робота за дистанційної форми навчання: результати опитування студентів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 12021. № 94. С. 162-167.

5. Соколовська І.А. та ін. Використання інструментів системи Moodle для створення дистанційного навчального курсу з біохімії у закладах вищої освіти. *XVIII Полтавські хімічні читання: Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції, Полтава, 12–13 березня 2025 р*

6. Тамаркіна О. Самостійна робота студентів ЗВО в умовах дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 34.5 (2020). С. 228-231.